

VAKCINA ÚTLEVÉL

- Az immunitási vagy vakcina útlevél lehetővé teszi az észszerű és fokoztatás nyitást.
- Az igazolványok a célja a járvány előtti tevékenységekhez való visszatérés biztosítása a személyes vagy közegészség veszélyeztetése nélkül, valamint a szabad mozgás biztosítása.
- Az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) által [engedélyezett vakcinák](#) (2021. június 7.):
  - BioNTech-Pfizer,
  - Moderna,
  - Janssen
  - AstraZeneca
- [Vizsgálat alatt áll](#) (2021. június 7.):
  - Sinovac (kínai)
  - CureVac (német)
  - Novavax (amerikai)
  - Szputnyik (orosz)
- Interoperabilitás: A különböző informatikai rendszerek együttműködésre való képessége.
- Az európai uniós digitális COVID-igazolvány várhatóan július 1-től lesz kötelezően alkalmazandó.
- A magyar védettségi igazolványok kiadása 2021 februárjától zajlik.

A COVID-19 járvány elleni védekezés lényeges elemei voltak a kijárási és utazási korlátozások. A betegségen átesett és a beoltott személyek számának emelkedésével lehetővé vált a korlátozások enyhítése. Az Infojegyzet ennek kapcsán mutatja be az immunitási/mentességi vagy vakcina-útlevelek/igazolványok kérdését.

Bevezetés

A COVID-19 járvány idején az utazási korlátozások általános védelmi intézkedéssé váltak. Az intézkedések a karanténtól a teljes beutazási tilalomig terjednek. Már a járvány kitörése után vizsgálták a lehetőségeket, hogy – akkor még oltás hiányában – a betegségen átesettek immunitási igazolás/útlevél birtokában mentesülhessenek a korlátozások alól. A vakcinák megjelenése további ösztönzést jelentett az ilyen típusú – **immunitási/védettségi/oltási útlevelek/igazolások** bevezetéséhez.

A **sárgaláz** esetében már régóta léteznek szélesebb körű oltási követelmények, illetve utazási korlátozások. A sárgaláz súlyos, szúnyogok által terjesztett betegség, amely főleg Dél-Amerikában és Afrika szubszaharai térségében fordul elő, és évente becslések szerint 30 000 halálesetet okoz. A sárgalázért felelős vírust 1901-ben azonosították, és 1937-ben jelent meg az oltóanyag; addig a védekezést a karantén és az izoláció jelentette. A sárgaláz elleni vakcina jelenleg az egyetlen olyan oltás, amelyet az Egészségügyi Világszervezet (WHO) [Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályok](#) alapján az országok megkövetelhetnek a beutazáshoz. A WHO sárgaláz [oltás-igazolása](#) egy útlevél méretű, sárga színű nemzetközi oltási bizonyítvány, amelyet az útlevélben kell tartani. A WHO 2019. július 1-jei listáján szereplő 221 ország 60%-a követelte meg a belépéskor sárgaláz elleni oltást ([Vanderslott & Marks 2020](#)).

ELVI ÉS ETIKAI KÉRDÉSEK

A már felgyógyult fertőzöttek és az oltottak jelentősen csökkentik a megbetegedés és a továbbfertőzés kockázatát, ezért ezeknek a személyeknek a szabadságjogait tovább korlátozni indokolatlan. Tapasztalható, hogy az emberek immunisnak gondolva magukat kevésbé tartják be a korlátozásokat ([Brown et al. 2020](#)). A **mentességi/oltási igazolások/útlevelek** (a továbbiakban vakcina útlevél) **maximalizálhatják az előnyöket** azzal, hogy lehetővé teszik a korlátozások alóli teljes vagy részleges mentességet, az eddig a járvány sújtotta ágazatok (pl. turizmus, vendéglátás) bevételhez jutnak, növelik az adóbevételeket, így a válságkezelésre jutó támogatásokat más területekre lehet fordítani. Csökkenhet a munkanélküliség és az izoláció által okozott társadalmi-mentális kár. A mentességi igazolások által lehetővé tett fokozatos nyitás **az igazolással nem rendelkezők javát is szolgálja**: pl. egészségügyi ellátások, oktatás, áruszállítás bővülése ([Persad & Emanuel 2020](#)). Az oltási igazolásokhoz kapcsolódó szélesebb jogok **oltásra ösztönözhet-**

nek ([Gostin et al. 2021](#)).

Minél jobban megnyílik a társadalom a mentelmi útlevelel rendelkező személy előtt, annál értékesebbé válnak ezek az iratok: ez azonban növeli annak kockázatát is, hogy az útlevelek az egyenlőtlenség és a diszkrimináció eszközévé válhatnak, mindaddig, amíg az oltásokhoz és a tesztekhez való egyenlőtlen hozzáférés is fennáll. Valójában **számos etikai kérdés minimalizálható az oltások előállításának növelésével és az egyetemes, ingyenes és gyors hozzáférés előtérbe helyezésével** ([Cash-Goldwasser et al. 2020](#)).

Gostin és szerzőtársai szerint a (digitális) menetességi igazolványoknak **teljes mértékben és egyformán elérhetőnek kell lenniük** a társadalom minden tagja számára, beleértve a leg hátrányosabb helyzetűeket is. Nem szabad kizárni az oltások által hozzáférhető kiváltságok alól azokat, akik **orvosi okokból nem olthatók be**; hasonlóan meg kell fontolni a mentességek megadását valódi **vallási vagy lelkiismereti okok** esetén is ([Gostin et al. 2021](#)).

A vakcina útlevelek elleni érvek:

- hiányosak és részlegesek tudományos adatok a vakcináknak a fertőzés megelőzésében és átvitelének megakadályozásában mutatott hatékonyságára vonatkozóan;
- bizonytalan a védettség kialakulásának ideje;
- bizonytalan a vakcinák által nyújtott védelem időtartama;
- a világ lakosságának túlnyomó többsége nem fér hozzá jelenleg a vakcinákhoz (készletek szűkössége, pénzügyi okok, rossz szervezés), amely felerősítheti a meglévő strukturális, regionális és intraregionális egyenlőtlenségeket;
- az utazás feltételeként megkövetelt oltási igazolás méltánytalanul megterhelné a legtöbb alacsony és közepes jövedelmű országokat;
- egyes embereket nem lehet beoltani egészségi állapotuk vagy allergiájuk miatt;
- ha a vakcina útlevelek csak bizonyos oltóanyag-termékekre korlátozódnának, az az

egyes vakcinákhoz való hozzáféréseken alapuló egyenlőtlenségeket is súlyosbíthatja;

- az elektronikus oltási útlevelek felhasználhatók az egyének mozgásának vagy egészségi állapotának nyomon követésére;
- a mai mentességi útlevelek a holnap mindent átfogó biológiai útleveleivé válhatnak;
- oltási útlevel birtoklásának hiánya korlátozhatja az egyéni szabadságot és így akaratlanul is növelné a megkülönböztetést és korlátozná az emberi jogokat.

([Cash-Goldwasser et al. 2020](#).; [Gostin et al. 2021](#).; [Hassoun & Herlitz 2021](#).; [Meaney 2021](#).; [Kofler & Baylis 2020](#).; [Royal Society](#))

Elvi javaslatok

A [Royal Society](#) 12 pontos kritériumot javasolt a vakcina-útlevelek kidolgozásához:

1. feleljen meg a COVID-19 immunitásra vonatkozó referencia-értékeknek: azaz birtokosa legyen védett a betegségektől és ne fertőzzön;
2. tükrözze a vakcinák hatékonysága közötti különbségeket, valamint a vakcinák hatékonyságában bekövetkező változásokat az újonnan megjelenő vírusvariánsokkal szemben;
3. rendelkezzen nemzetközi szabványokkal;
4. az adatai legyenek ellenőrizhetőek, hitelesítettek;
5. a felhasználási célok legyenek világosan definiálva;
6. alapuljon interoperábilis technológia platformon;
7. garantálja a személyes adatok védelmét;
8. hordozható legyen;
9. legyen megfizethető az egyének és a kormányok számára;
- 10–11. feleljen meg a jogi és etikai normáknak (méltányosság és megkülönböztetés-mentesség, a meglévő egyenlőtlenségek növelésének elkerülése [pl. az oltástól tartózkodó várandós nőknél], inkluzív, világosan meghatározott felhasználási módok, minimális adatgyűjtés, az információkhoz való hozzáférés és más adatokkal való összekapcsolás szabályozása);

12. a felhasználás feltételeinek érthetőnek és elfogadhatónak kell lennie.

Az Európai Unióban a **személyes adatok kezelése kapcsán az általános adatvédelmi rendelet** ([ún. GDPR-rendelet](#)) 5. cikkelye az alábbi követelményeket határozza meg:

- jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság;
- célhoz kötöttség;
- adattakarékosság;
- pontosság;
- korlátozott tárolhatóság;
- integritás és bizalmas jelleg;
- elszámoltathatóság.

A WHO megindította az [intelligens oltási tanúsítvány konzorciumát](#) a digitális oltási tanúsítvány specifikációinak és szabványainak meghatározására összpontosítva, amelynek kettős célja a nemzeti oltási programok nyomon követésének megkönnyítése és a határon átnyúló használatának támogatása. Fontos **elemei**:

- biztosítson egyenlő hozzáférést;
- nem növelheti az egészségügyi egyenlőtlenségeket vagy a digitális szakadékot;
- legyen a hatóságok által elismert és ellenőrizhető tanúsítvány;
- csak az oltásokhoz szükséges adatokat tartalmazza (a minimálisan összegyűjtött és megfelelően megosztott adatok elve);
- nem kell teljesen uniformizálni, de a WHO tagállamok közegészségügyi igényeit elégtse ki.

Fontos a gyors és egyszerű regisztráció illetve kiadás; a tanúsítás folyamata ne akadályozza vagy lassíthassa az oltás ütemét, különösen a kevésbé fejlett digitális infrastruktúrával rendelkező országokban ([Gelb & Mukherjee 2021](#)).

A WHO 2021 márciusában egy [ideiglenes iránymutatást](#) adott ki az intelligens oltási bizonyítvány fejlesztéséhez. Bár az oltási státusz könnyen rögzíthető digitális eszközökkel, az egyén egyedi azonosításának és az oltási státusz érvényesítésének képessége nemzetközi

együttműködést, az összetett rendszerek közötti összehangolást és a nyílt interoperabilitási szabványok széles körű elfogadását igényli a biztonságos adathozzáférés vagy -csere támogatása érdekében.

A [WHO](#) egyelőre **óvatosságra int** az oltási útlevelek bevezetésével szemben, mivel az oltás hatékonysága még mindig nem teljesen ismert az átvitel csökkentésében, valamint diszkrimináció-ellenes fenntartásai is vannak.

Több ország (Dánia, Kína) és különböző légitársaságok is bevezettek már [vakcina-útlevelet vagy tanúsítványt](#), valamint számos gazdasági és nemzetközi szervezet, konzorcium kezdett digitális vakcina-igazolás technológiai fejlesztésébe ([WHO](#), [Microsoft](#), [IBM](#), [The Common Project](#), [IATA](#), [VCI](#)).

EU DIGITÁLIS COVID-IGAZOLVÁNY

Az európai uniós digitális COVID-igazolvány rendelet-tervezeteinek tárgyalását az Európai Parlament június 9-ére vette fel napirendjére. A tervezet szerint a **beoltottság nem lesz előfeltétele az utazásnak**. Az Európai Unió saját digitális COVID-igazolványt állít ki, amely **3 különböző típusú** igazolást foglal magában:

- **oltásit,**
- **gyógyultságit,**
- **tesztelésit.**

A **jogosultak köre**: a) uniós állampolgárok és családtagjaik; b) uniós tagállamokba látogató vagy ott tartózkodó olyan harmadik országbeli állampolgárok, akik jogszerűen utazhatnak a többi tagállamba. Az igazolvány az [EFTA](#)-országokban is használhatóak lesznek. Az igazolványok **térítésmentesek, digitálisak vagy papíralapúak**.

A tagállamoknak – főszabályként – nem lehet további utazási korlátozásokat, például kötelező otthoni karantént vagy tesztkötelezettséget előírni az igazolványok birtokosai számára.

A tagállamoknak az **Európai Gyógyszerügynökség (EMA) által engedélyezett oltóanyag** elvégzett védőoltásokról szóló igazolásokat el kell fogadniuk. A **tagállamok**

dönthetnek arról, hogy olyan oltást is elfogadnak, amelyet **egy másik tagállam saját eljárásában engedélyezett, vagy az szerepel a WHO veszélyhelyzeti alkalmazási engedélyt kapott oltóanyagokat tartalmazó listáján**. Egyértelműen fel kell tüntetni, hogy az oltási sorozat lezárult-e.

A tervezet alapján csak a [2021/C 24/01 tanácsi ajánlás](#) szerint összeállított jegyzékben szereplő NAAT-tesztek és antigén gyors tesztek eredményeinek vonatkozásában bocsátható ki tesztigazolvány. A tesztet kedvező áron és könnyen hozzáférhető módon kell biztosítani, amelynek megvásárlásához az uniós [Szükséghelyzeti Támogatási Eszköz](#) járul hozzá legalább 100 millió euróval. Ezeket csak az igazolvány kiállításához lehet felhasználni. A rendelet egy évig lesz hatályban ([COM/2021/130 final](#); [COM/2021/140 final](#)) [P9_TA\(2021\)0145](#); [P9_TA\(2021\)0146](#)).

[Június 1-én](#) a digitális nemzeti rendszereket összekapcsolták és egyes tagállamok önkéntes alapon elindították az alkalmazását. A rendszer **július 1-től alkalmazandó** az Unióban egy augusztus 12-ig biztosított átmeneti időszakkal,

ameddig más formátumok is használhatók lesznek.

MAGYAR VÉDETTSÉGI IGAZOLVÁNY

A magyar [koronavírus elleni védettségi igazolványt két esetben](#) állítják ki (eltérő érvényességi idővel):

- COVID-19 betegségből meghatározott időn belül történő felgyógyulás,
- vagy az Európai Unióban, illetve a Magyarországon engedélyezett és a lakosság oltására felhasznált COVID-19 oltóanyaggal Magyarország területén történt védőoltás esetén.

Az igazolás alapesetben ingyenes. Az igazolás egy **hatósági igazolvány vagy applikáció**. Az applikáció használatához TAJ-számmal kell rendelkezni. ([60/2021. \(II. 12.\) Korm. rendelet](#))

Források:

- [60/2021. \(II. 12.\) Korm. rendelet](#) a koronavírus elleni védettség igazolásáról
- [20/2021. \(V. 1.\) Korm. rendelet](#) a védettségi igazolással való visszaélés elleni fellépésről
- Brown Rebecca CH et al: Passport to freedom? Immunity passports for COVID-19 [Journal of Medical Ethics](#) 46, (2020) 652–659.
- Cash-Goldwasser S. et al: Immunity Passports - [preventepidemics.org](#), 2020. december 15.
- Gelb, Alan & Mukherjee, Anit: Vaccine Certificate Building on Lessons from Digital ID for the Digital YellowCard. [Center for Global Development](#), 2021. február 1.
- Gostin LO, Cohen IG, Shaw J. Digital Health Passes in the Age of COVID-19: Are “Vaccine Passports” Lawful and Ethical? [JAMA](#), 325 (2021):19, 1933–1934.
- Hassoun, Nicole & Herlitz, Anders: How to Make ‘Immunity Passports’ More Ethical – [Scientific American](#), 2021. február 24.
- Kofler, Natalie & Baylis, Françoise: Ten reasons why immunity passports are a bad idea, [Nature](#), 2020. május 21.
- Meaney, Joseph: The Ethics of COVID-19 Vaccine Passports. [Ethics & Medics](#). 46 (2021):4.
- Persad G, Emanuel EJ: The Ethics of COVID-19 Immunity-Based Licenses (“Immunity Passports”). [JAMA](#), 323 (2020):22, 2241–2242.
- Vanderslott, Samantha & Marks, Tatjana: Travel restrictions as a disease control measure: Lessons from yellow fever, [Global Public Health](#), 16 (2021):3, 340–353.

Készítette: Csorba György
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-6486